

Bodočnost slovenskega naroda.

(Dalje.)

Iz teh preudarkov izprevidi lahko vsakdo, da je narodom namen, kazati ali oznanjati veličastvo božje.

V tem oziru, kakor namreč oznanja čast božjo, razločuje se pa jako človek od brezumnih živih ali neživih bitij. Zvezde pričajo, da je stvarnik neizmerno mogočen, pričajo s tem, da so same tako velike in svetle. Cvetlice nam oznanjajo božjo lepoto in milobo, ker so same tako lepe in mile. Živali nam razodevajo božjo modrost, ker so neizrekljivo mnogovrstne in umno uravnane. In vse te stvari, zvezde, cvetlice, živali morajo biti take, kakoršne so, in ne morejo biti drugačne. Torej one morajo oznanjati slavo in moč najvišjega bitja.

Toda v človeku ni tako. V človeku ne mrimo in ne cenimo samo telesne velikosti in oblike, marveč cenimo njegov um, njegovo voljo, njegovo vednost, njegov značaj. Te stvari se sicer ne dadó videti ali tipati, vendar so za človeka najmenitnejše, mnogo imenitnejše, kakor vse telesne prednosti skupaj. Človek sicer s svojo lepo postavo tudi oznanja božjo lepoto, in s čudovito urejenimi udi modrost stvarnikovo, toda s temi stvarmi mnogo manj, kakor z umom in voljo. Boginjo Ateno je naredil kipar Fidija za atensko akrepolo iz samega zlata in iz slonove kosti. Zlato in slonova kost sta pač pričala, kako bogati so atenski meščani, toda mnogo bolj je pričala prelepa postava Atenina Fidijevo umetnost in tako tudi umnost in duhovitost vseh Atenčanov. Kar je dušnega, to je v človeku prvo in najmenitnejše; po dušnih lastnostih in delih sodimo in cenimo človeka, po dušni strani ga imamo za dobrega, hvalevrednega, slavnega.

Zatorej oznanja človek božjo slavo z dušnimi deli, ne pa toliko s telesnimi, torej tudi vse drugače, kakor telesne stvari.

Na tej strani je pa nekaj posebnega. Ta duševna dela niso neprostoovoljna, kakor je svetloba zvezd, lepota cvetlic, raznovrstno gibanje živalij, marveč človek ima prosto voljo in tako dela, kakor hoče sam. Če hoče, oznanja božjo slavo, če neče, pa tudi ne. To se pravi: On povečuje Boga, če hoče, on ga spoznava za stvarnika in dobrotnika, ali pa tudi to taj

in Boga celó grdi in sramoti. Saj vemo, da ga nekateri po otroško ljubijo z vsem srcem, a nekateri (četudi malokateri) ga celó sovražijo in preklinjajo.

Potemtakem je človek sam svoj gospodar v tem, ali se Bogu ukloni in ga slavi, ali ga pa zavrže; v tem je naša narava ali volja prosta. Zato pa tudi svoj namen dosežamo prostovoljno, ne pa s silo, prav tako posamezni ljudje, kakor narodi. In prav zato je pametno in koristno govoriti o našem namenu, ker ga lahko izberemo prosto, pa tudi po njem hrepenimo prosto. Ali naj pišem zvezdam, rastlinam in živalim, da naj si izberó ta ali oni namen? Ljudje kakor narodi si prosto izbirajo namen, prosto se zanj trudijo, prosto ga zavržejo. Potemtakem je tudi nam Slovincem „dano na prosto voljo“. In ker je od namena odvisna naša bodočnost, zato imamo bodočnost sami v svoji oblasti. Če hočemo, bo ugodna in srečna in lepa, če nečemo delati zanjo, bo žalostna.

Pa, če je naš najvišji namen, da Boga povečujemo, tedaj bi bila — zdi se — stvar prav lahka. Treba namreč samo glasno in neprestano Boga klicati, kakor n. pr. mohamedanski muecin s stolpa svoje molilnice, pa ima Bog spodobno čast. Ali pa še bolje tako, kakor delajo Tibetani. Ti navijejo na valjar papir z napisano molitvijo, potem pa valjar sučejo, češ, toliko molitev je opravljenih, kolikorkrat se zasuče valjar. — Čitatelj se smeje; zares — taka čast je kaj slabo delo za človeka. Samo vpiti ali vreteno sukati, to je tako delo, kakoršno opravlja tudi voda ali veter. Človek, ki ima um in voljo, naj slavi Boga drugače, slavi naj ga z umom in voljo, s kratka: s svojim dušnim delom.

Čim večja, lepša, popolnejša je kaka stvar v prirodi, tem jasneje nam kaže popolnost stvarnikovo. To je lahko umeti, zakaj čim lepše in boljše je delo, tem boljši je tudi njegov umetnik.

Ako človek z umom svojim stori umetne stvari, pričajo o njegovem umu in so mu v čast. Pa ne samo človeku samemu, ampak ob jednom so tudi Bogu v čast, ker, kar ima človek, ima od Boga, in čim lepše se kaže človekova duševna moč, tem lepše se razodeva tudi božja moč in popolnost.

(Dalje.)

Vabilo k družbi sv. Mohorja.

Naši čč. gg. poverjeniki se morajo mnogo truditi, preden naberejo toliko število udov, kolikor jih je štela Mohorjeva družba v zadnjih

letih in zlasti v ravno preteklem letu. Potem pa, ko dojdejo vpisovalne pôle v Celovec, je mnogo dela, da blagajnik vse zneske uknjiži, vse ude pregleda ter nove zapiše v bratovske bukve in podobice, pôle pa uredi za imenik in natisk;

a kaj še je dela potem, preden tiskarna ves ogromni imenik dovrši! Da vse to doženemo o pravem času, treba je, da novi in stari udje za goda pristopajo k družbi. Naj se to že zdaj godi; saj ne bo več dolgo, ko po družbenih pravilih nabiro končamo. Do dne 5. sušca je skrajni čas, do katerega imajo gg. poverjeniki doposlati vpisane ude in udnino; kdor se oglasi pozneje, nima pravice do vseh knjig po jednem goldinarju, ampak mora plačati za knjige po pravilih toliko, kakor po knjigarnah, in tu veljajo knjige od jednega leta še čez 3 gl. 50 kr.

Zatorej prav lepo prosimo častite naše poverjenike, vse duhovnike in rodoljube, naj ob vsaki ugodni priliki v cerkvi kakor zunaj cerkve zopet svojo zgovorno besedo zastavijo v korist Mohorjeve družbe in njenih udov, da nas letos ne bude nikakor manj, ampak kar mogoče še več od lanskega leta. Seveda bo to marsikje že težko šlo, zakaj v nekterih župnijah so — hvala Bogu — že na vrhuncu in ne morejo više, a z druge strani je le še dosti krajev, kjer bi se dalo še mnogo udov pridobiti, ako se ljudstvo bolje in večkrat opomni na Mohorjevo družbo ter se jim razložijo velike in mnogovrstne koristi, ki udom dohajajo iz nje. Gotovo duhovnik in vsak pošten človek z bridkostjo opazuje in ga v srce boli, ko vidi, kako neotesana je tú in tam mladina, včasih še celo starina, in koliko se nahaja pri ljudéh še res prave dušne grdobe. Kaj storiti, kako opomoči? Eden naj gotovejših pomočkov je Mohorjeva družba! Skušaj človeka zanimati za njene knjige, za njih berilo, pa ga boš ali ohranil nepokvarjenega ter ga še više olikal, ali pa mu boš premenil neugodno podobo v tako, da bo zopet človeka dostojna in naposled božja. V to delovati — kdo bi ne hotel, kdor ima srce na pravem mestu: duhovnik za svojo izročeno mu čredo, predstojnik za svoje podložnike, oče in mati za svoje otroke, gospodar za svoje domače ljudi!

Knjige izidejo iste, kakor so napovedane v „Glasniku družbe sv. Mohorja“ v letošnjem Koledarju. Večinoma so že v stavku in deloma v tisku dovršene, le na „Zgodbah sv. pisma“ delujeta najbolj njih marljivi g. pisatelj in potem tiskarna, družbenega koledarja za l. 1897. pa se bomo kmalu lotili. Za zadnjo to knjigo prosimo gg. pisatelje še prav mnogih dušnih prispevkov.

Molitvenik „Marija Devica, majnikova kraljica“ se dobi vezan v platno z rudečo obrezo po 40 kr., v usnje z zlato obrezo po 60 kr. doplačila.

Bog nam blagoslovi v novem letu Mohorjevo družbo tako, da bo Slovencem v časno in

večno srečo, pa v veliko čast pred svetom! Torej ne nazaj — ampak le naprej!

V Celovcu, dné 16. prosinca 1895. leta.

Odbor.

Katoličanstvo in narodnost.

V Trstu je začel izhajati laški tednik „L' amico“, ki piše v svoji prvi številki v programu med drugim to-le:

„Nihče naj ne misli, da smo mi, četudi smo katoličani ne samo po imenu, ampak tudi v dejanju, brezbrizni za oni jezik, ki se je prvi glasil na naših ustnicah. Kaj še! V njem smo tudi mi izgovarjali prve besede in izrekli prve molitve; ker smo vzgojeni v sladkem našem jeziku, zato ga ljubimo in cenimo tudi mi, kakor je vreden; tudi mi smo brali svoje velike pesnike — učitelje narodov; tudi mi poznamo čarobnost svojega materinskega jezika; tudi mi pripoznavamo neizmerne dobrote, katere je laški jezik dal omiki sploh in naši ljubljani domovini posebej. Četudi torej hočemo vedno ostati zvesti podaniki vzvišene osebe, ki nas vlada, čutimo ob jednem, da smo Italijani, in na tak način ne storimo nič drugega, kakor da prav rabimo pravice, katere nam dovoljujejo naši zakoni.“

Zatorej se bo naš list potrudil, da bo pospeševal z vso silo in stanovitnostjo duševne in gmotne koristi primorskih Italijanov, in si bo štel v čast braniti zgodovinski in starodavni značaj naših mest in naših oblastnij v soglasju z našimi očetovskimi sporočili.“

Knjige „Matice Hrvatske“ za l. 1895.

Ravnokar so nam došle knjige za minulo leto.

1. Kučera: *Naše Nebo*. (Pouč. knj. XX.)
2. Lopašič: *Oko Kupe i Korane*.
3. Osman-Aziz: *Bez nade*. (Zab. knj. CLXXVI—CLXXVIII.)
4. Potapenko: *Pripovijesti*. (Slav. knjižn. knj. III.)
5. Bogović: *Pjesnička djela*. Knjiga treća.
6. Jagić: *Ruska književnost u osamnaestom stoljeću*. (Slike iz svjetske književnosti. Svezak III.)
7. Harambašić: *Izabr. pjesme*. (Zab. knj. CLXXIX—CLXXXII.)
8. Tomić: *Za kralja — za dom*. Pripoviest. Dio drugi. (Zabavna knj. CLXXXII do CLXXXV.)
9. Vojnović: *Ekvinocij*. Drama. (Zab. knj. CLXXXVI—CLXXXVII.)